

Om lesning og kunnskapsløshet

Jon Kaurel
er spesialkonsulent
i Utdanningsforbun-
det.

Solveig Østrem
er førsteamanuensis
ved Barnehagesen-
teret, Høgskolen i
Vestfold.

Det er med en viss forundring vi konstaterer hvor sterke reaksjoner det skaper når en gruppe fagpersoner kritiserer enkelte sider ved regjeringens barnehagepolitikk. Men det er positivt at reaksjonene kommer på trykk og blir en del av en åpen, offentlig debatt.

Barnehageopporet (www.barnehageopporet.org) retter seg mot Kunnskapsdepartementets ønske om å innføre språkkartlegging av alle barnehagebarn. Dette tiltaket representerer et brudd med norsk barnehagetradisjon. Det er stor uenighet om denne vendingen er et gode eller om noe verdifullt vil gå tapt gjennom en nasjonal satsing på kartlegging av enkeltbarn. Margareth Sandvik er en av forkjemperne for kartlegging. Vi vil gjerne kommentere noen av hennes beskyldninger mot dem som

ved å signere *Barnehageopporet* viser at de ikke deler hennes syn.

Lesning

Vi deler Sandviks undring over om vi har lest den samme stortingsmeldingen. Vi spør oss også om vi forholder oss til det samme *Barnehageopporet*. For vi *vet* at stortingsmeldingen ikke tar til orde for testing, og derfor står det heller ingenting om testing i opporet. Sandviks beskyldninger om at vi likevel mener det dreier seg om test, faller derfor på sin egen urimelighet.

Sandvik forsøker å lære oss forskjellen på kartlegging og test ved å presentere sitt eget kartleggingsverktøy *Lær meg norsk før skolestart*. Men det Sandvik presenterer, er noe annet enn det tiltaket som beskrives i stortingsmeldingen. Dette tiltaket går ut på å gjennomføre en kartlegging når barnet er tre år, eller snarest mulig dersom barnet starter i barnehagen senere. Begrunnelsen som gis for at dette bør skje akkurat når barnet er tre år, er at barn *før* treårsalderen «ofte har svært ulik utvikling av språket». Formålet med kartleggingen er å oppdage «alle barn som har behov for særskilt språkstimulering». I den grad et *hvordan* eller *hvorfor* omtales ut over dette, refereres det til den danske språkvurderingen (som nå er avvirket grunnet sin u hensiktsmessighet). Departementet ønsker altså kartlegging for å finne dem som befinner seg under

en eller annen form for kritisk grense på et spesifikt tidspunkt. Det er vanskelig å finne Sandviks fokus på «formativ vurdering», «ikke-normert», «over tid» og «utgangspunkt i barnehagens lokale liv» i departementets presentasjon av tiltaket.

Det synes naivt å tro at den arbeidsformen Sandvik beskriver er sammenfallende med den kartleggingen meldingen omtaler. Det kan virke som om Sandvik tror det er *hennes* verktøy vi kritiserer. Det er det ikke. Riktig nok har alle kartleggingsverktøyene vi har kjennskap til problematiske sider. Både verktøyene i seg selv og bruken av dem (eksempelvis når skjemaer utviklet med tanke på risikogrupper brukes til massekartlegging) kan kritiseres ut fra etiske, pedagogiske eller språkdidaktiske perspektiver. Vi vil imidlertid presisere at *Barnehageopporet* verken retter seg mot konkrete kartleggingsverktøy eller mot enkeltpersoner som forsvarer eller utvikler slike verktøy. Vår kritikk retter seg mot et tiltak som er eksplisitt formulert i stortingsmeldingen. Vår bekymring handler om konsekvensene slike tiltak får for den videre utviklingen av barnehagens kvalitet.

Sandvik kritiserer oss for en selektiv lesning av meldingen når det gjelder vektleggingen av lek. Men vi har ikke oversett passasjene om lek Sandvik refererer til. Vi har heller ikke oversett departementets ønske om å ivareta barnehagens

tradisjon og egenart. Problemet er at det ikke knyttes forpliktende tiltak til disse områdene. Leken og det helhetlige synet på barn omtales over mange sider i den generelle teksten i meldingen. Men det hjelper så lite når de konkrete tiltakene som skal følges opp med økonomisk satsing, peker i helt andre retninger. Vi vil oppfordre *alle* til å lese meldingen grundig og spesielt legge merke til hva som står under «tiltak», og hva som tilhører den generelle teksten. Det er for eksempel verdt å merke seg at tiltakene som beskrives i kapittelet «Barnehagen – et inkluderende fellesskap», i stor grad handler om språkkartlegging.

Kunnskapsløshet

Barnehageopporet er en kortfattet og poengtert tekst. Den er ikke skrevet for å tilfredsstille kravene til vitenskapelige publikasjoner, men for å få fram et klart budskap. I en slik tekst er forenklinger nødvendige. Sjangeren gir ikke rom for

fullt av referanser til relevante kilder. Dette betyr ikke at opporet bygger på manglende kunnskap, slik Sandvik hevder. En slik påstand innebærer at fagpersoner som Berit Bae, Jan Kampmann, Kamil Øzerk, Unni Bleken, Ole Fredrik Lillemyr, Eva Johansson, Gunn Imsen, Ingrid Pramling Samuelson, Stig Broström, Jesper Juul, Anne-Lise Løvlie-Schibbye, Kjetil Steinsholt, Jon-Roar Bjørkvold, Jeanette Rhedding-Jones, Joron Pihl, Ellen Os, Jens Qvortrup, Ernst Håkon Jahr, Monika Röthle, og Tora Korsvold ikke forstår hva de har undertegnet. Det er neppe kunnskapsløshet som gjør at disse (og mange flere) har valgt å skrive under, men tvert i mot nyansert og omfattende fagkunnskap.

Vi frykter den effekten økt fokus på kartlegging – på det som lar seg kartlegge – har på barnehagens praksis. Hvor tar vi dette fra? spør Sandvik. Hvor har vi vært? Vi kan blant annet vise til evalueringsrap-

porten *Alle teller mer*. Her dokumenteres det at det i norske barnehager har skjedd en dreining fra lek og samspill til kartlegging og språktraining. Fagområder man knytter kartlegging til, prioriteres på bekostning av fagområder der dette ikke er tilfellet.

Barnehageopporet er et faglig begrunnet opprop mot et politisk tiltak vi mener rokker ved noe grunnleggende godt i barnehagens tradisjon og egenart. Margareth Sandvik er opprørt over retorikken i opporet, men det er uklart hva hun egentlig sikter til. Det vi skriver er at vi ikke ønsker at overivrige politikere skal legge føringer som *truer det beste* i den norske barnehagetradisjonen. «Ruinert barndom» og «brennmerket for livet» er Sandviks begreper. Å kalle opporet for et «korstog» gjør det ikke enklere å føre en faglig diskusjon preget av stor, men høyst legitim uenighet. ■

